

สถานการณ์การดำเนินงาน
ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย
ปี 2555

สำนักความปลอดภัยแรงงาน
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
กระทรวงแรงงาน

**สถานการณ์การดำเนินงาน
ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย
ปี 2555**

สำนักความปลอดภัยแรงงาน
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
กระทรวงแรงงาน

คำนำ

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยได้มีการประกาศเป็นวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” อันมีเป้าหมายหลักเพื่อลดอัตราการประสบอันตรายและการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานลง ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติด้านความปลอดภัยฯ ซึ่งได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการต่างๆ ที่ต้องดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน นายจ้างและลูกจ้าง ในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานทุกสาขาอาชีพที่ถือเป็นทรัพยากรอันมีค่าต่อการพัฒนาประเทศ สามารถทำงานได้อย่างปลอดภัย มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ในฐานะหน่วยงานหลักที่ขับเคลื่อนวาระแห่งชาติดังกล่าว จึงได้จัดทำหนังสือ “สถานการณ์การดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย ปี 2555” เพื่อสรุปข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการประสบอันตรายจากการทำงาน นโยบายและแผนงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย กลไกที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน อันได้แก่ กฎหมาย มาตรฐาน หน่วยงาน และบุคลากร ตลอดจนการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ทั้งนี้ เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผน กำหนดนโยบาย มาตรการ และทิศทางการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “สถานการณ์การดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย ปี 2555” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถานประกอบการทุกประเภท รวมถึงนายจ้าง ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน พนักงานตรวจความปลอดภัย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไป

(นายอาทิตย์ อิศโม)

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

21 สิงหาคม 2555

คำนำ

สถานการณ์การดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย

1. ข้อมูลและสถิติการประสบอันตรายจากการทำงาน	1
2. นโยบาย และแผนงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	14
3. กฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	19
4. หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	23
5. หน่วยงาน สมาคม และองค์กรอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการความปลอดภัยและอาชีวอนามัย	26
6. บุคลากรด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย	29
7. การตรวจและการบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	37
8. การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามกฎหมายกำหนด	40
9. การศึกษาวิจัยด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	41
10. การรณรงค์ส่งเสริมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	42
11. ระบบสารสนเทศความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	44
12. ความร่วมมือด้านต่างประเทศ (เครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน)	46
คณะผู้จัดทำ	48

สถานการณ์การดำเนินงาน ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย ปี 2555

1. ข้อมูลและสถิติการประสบอันตรายจากการทำงาน

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรทั้งสิ้น 67.80 ล้านคน แบ่งเป็นอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 13.43 ล้านคน และผู้มีอายุ 15 ปี ขึ้นไปจำนวน 54.37 ล้านคน ซึ่งในกลุ่มนี้เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 38.96 ล้านคน โดยจำแนกเป็นผู้มีงานทำ จำนวน 38.19 ล้านคน ผู้ว่างงาน 0.29 ล้านคน และผู้รอฤดูกาล 0.48 ล้านคน โดยมีอัตราว่างงานในช่วงเดือนดังกล่าวเท่ากับร้อยละ 0.7 และมีจำนวนสถานประกอบกิจการทั้งสิ้น 406,121 แห่ง

ในจำนวนผู้มีงานทำ 38.19 ล้านคน แบ่งเป็นผู้ที่ทำงานภาคเกษตรกรรมจำนวน 13.51 ล้านคน (ร้อยละ 35.38) และทำงานนอกภาคเกษตรกรรมจำนวน 24.68 ล้านคน (ร้อยละ 64.62) โดยกลุ่มทำงานนอกภาคเกษตรกรรมทำงานในภาคการผลิต 6.12 การขนส่ง และการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และรถจักรยานยนต์ 5.96 ล้านคน การก่อสร้าง 2.95 ล้านคน ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร 2.25 ล้านคน การบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ 1.67 ล้านคน การศึกษา 1.13 ล้านคน การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า 1.02 ล้านคน กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจให้เช่า และอื่นๆ 1.62 ล้านคน

เมื่อจำแนกข้อมูลตามสถานภาพการทำงาน พบว่าเป็นนายจ้างร้อยละ 0.94 เป็นลูกจ้างรัฐบาลร้อยละ 3.79 เป็นลูกจ้างเอกชนร้อยละ 13.07 ทำงานส่วนตัวร้อยละ 12.38 ช่วยธุรกิจในครัวเรือนร้อยละ 8.76 และการรวมกลุ่มร้อยละ 0.04 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าเป็นเด็ก (อายุ 15 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์) ร้อยละ 1.28 และผู้ใหญ่ร้อยละ 98.72

ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 มีผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนกับสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน จำนวน 9.04 ล้านคน (ร้อยละ 23.20) และสถิติการประสบอันตรายจากการทำงานในช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 ที่จะนำเสนอนี้ เป็นข้อมูลของผู้ประกันตนเท่านั้น โดยข้อมูลดังกล่าวมีที่มาจากสำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

1.1 การประสบอันตรายจากการทำงาน จำแนกตามความรุนแรงและเงินทดแทน พ.ศ. 2545-2554

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของการประสบอันตรายจากการทำงานจำแนกตามความรุนแรงและจำนวนเงินทดแทนที่สูญเสียไป ระหว่าง พ.ศ. 2545-2554 และภาพที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบและแนวโน้มของข้อมูลสถิติดังกล่าว จากตารางที่ 1 พบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2550 จำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงาน และจำนวนเงินทดแทนที่สูญเสียไปได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าเริ่มมีจำนวนลดลงระหว่าง ปี พ.ศ. 2550-2554 แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนลูกจ้างที่เสียชีวิตและอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 ราย

ทั้งรวมทุกกรณีและกรณีรุนแรง (ไม่รวมกรณีหยุดงานไม่เกิน 3 วัน) ลดลง โดยเหตุผลหนึ่งที่สามารถอธิบายสิ่งดังกล่าวได้ คือการจ่ายเงินทดแทนในแต่ละกรณีของการประสบอันตรายจากการทำงานต่อรายโดยเฉลี่ยอาจจะเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2553 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2545

จากภาพที่ 1 พบว่าระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2554 อัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน ทั้งกรณีรุนแรงและรวมทุกกรณีลดลง แต่จำนวนเงินทดแทนเพิ่มขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2545–2550 โดยมีแนวโน้มลดลงจนถึง พ.ศ. 2552 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยใน พ.ศ. 2553 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า การจ่ายเงินทดแทนต่อกรณีการประสบอันตรายจากการทำงานสูงขึ้นจนถึง พ.ศ. 2550 และมีแนวโน้มลดลงภายหลังจากนั้น

1.2 จำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงานรวมทุกกรณีและกรณีรุนแรงระหว่าง พ.ศ. 2545-2554

ภาพที่ 2 แสดงแนวโน้มของการประสบอันตรายจากการทำงาน โดยการประสบอันตรายรวมทุกกรณีและกรณีรุนแรงเป็นรูปประฆังคว่ำระหว่าง พ.ศ. 2545-2550 และภายหลังจากนั้นมีแนวโน้มลดลง โดยมีค่าเกือบคงที่ในระหว่าง พ.ศ. 2552-2553 และลดลงอีกครั้งใน พ.ศ. 2554

ตารางที่ 1 สถิติการประสบอันตรายจากการทำงาน พ.ศ. 2545 - 2554 จำแนกตามความรุนแรงและเงินทดแทน

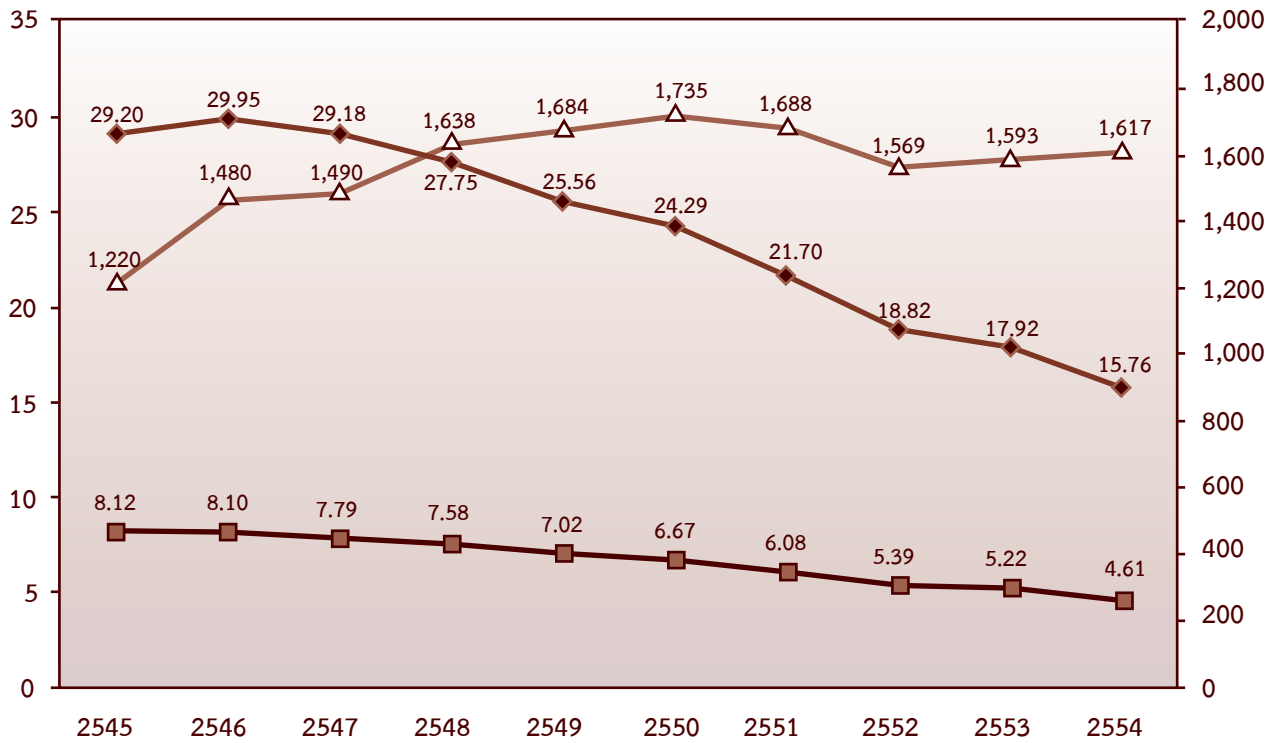
ปี	จำนวนลูกจ้าง (คน)	จำนวนที่วินิจฉัย (คน)										อัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน		เงินทดแทน (ล้านบาท)
		ตาย (1)	ทุพพลภาพ (2)	สูญเสียอวัยวะ (3)	หยุดงานเกิน 3 วัน (4)	หยุดงานไม่เกิน 3 วัน (5)	รวมทุกกรณี (1-5)	กรณีรุนแรง (ไม่รวมกรณีหยุดงานไม่เกิน 3 วัน) (1-4)	รวมทุกกรณี (1-5)	ไม่รวมกรณีหยุดงานไม่เกิน 3 วัน (1-4)				
2545	6,541,105	650	14	3,424	49,012	137,879	190,979	53,100	29.20	8.12	1,220.14			
2546	7,033,907	787	17	3,821	52,364	153,684	210,673	56,989	29.95	8.10	1,480.36			
2547	7,386,825	861	23	3,775	52,893	157,982	215,534	57,552	29.18	7.79	1,490.19			
2548	7,720,747	1,444	19	3,425	53,641	155,706	214,235	58,529	27.75	7.58	1,638.37			
2549	7,992,025	808	21	3,413	51,901	148,114	204,257	56,143	25.56	7.02	1,684.23			
2550	8,178,180	741	16	3,259	50,525	144,111	198,652	54,541	24.29	6.67	1,734.90			
2551	8,135,606	613	15	3,096	45,719	127,059	176,502	49,443	21.70	6.08	1,688.35			
2552	7,939,923	597	8	2,383	39,850	106,598	149,436	42,838	18.82	5.39	1,569.19			
2553	8,177,618	619	11	2,149	39,919	103,813	146,511	42,698	17.92	5.22	1,592.63			
2554	8,222,960	590	4	1,630	35,709	91,699	129,632	37,933	15.76	4.61	1,616.52			

ภาพที่ 1

อัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน กรณีรุนแรง รวมทุกกรณีและเงินทดแทน ระหว่าง พ.ศ. 2545 - 2554

อัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน

เงินทดแทน (ล้านบาท)

- ◆ อัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน (รวมทุกกรณี)
- อัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน (กรณีรุนแรง)
- ▲ เงินทดแทน (ล้านบาท)

ภาพที่ 2 จำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงานรวมทุกกรณีและกรณีรุนแรง ระหว่าง พ.ศ. 2545 - 2554

1.3 ลักษณะการประสบอันตรายจากการทำงาน 10 ลำดับแรก ระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2554

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะการประสบอันตรายจากการทำงาน 10 ลำดับแรก ระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2554 พบว่า อันดับแรกคือวัตถุหรือสิ่งของตัด/บาด/ทิ่มแทง อันดับที่สองคือวัตถุหรือสิ่งพังทลาย/หล่นทับ และอันดับที่สามคือวัตถุหรือสิ่งของ หรือสารเคมีกระเด็นเข้าตา โดยใน พ.ศ. 2554 พบว่า จำนวนผู้ได้รับอันตรายจาก วัตถุหรือสิ่งของตัด/บาด/ทิ่มแทง ซึ่งเป็นสาเหตุลำดับแรกมากกว่าสาเหตุลำดับที่สิบ คือผลจากความร้อนสูง/สัมผัส ความร้อน ถึง 10 เท่า

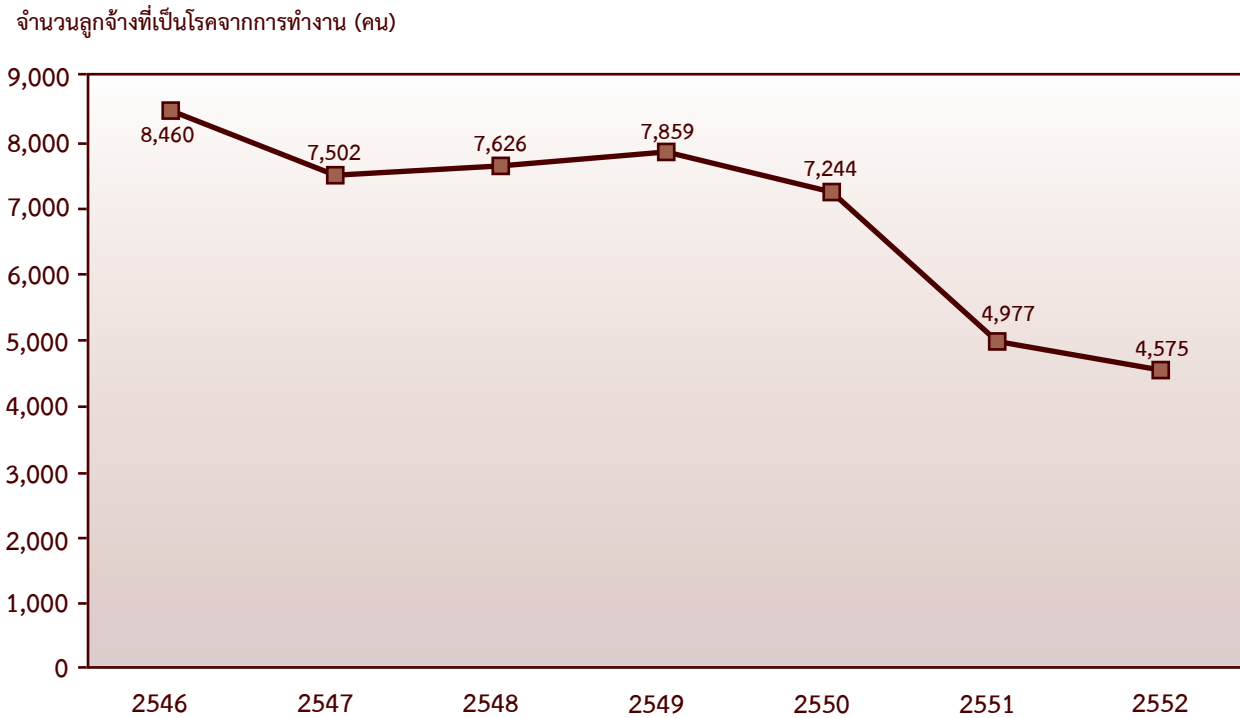
ตารางที่ 2 สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกกรณี) ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2554 จำแนกตามสาเหตุที่ประสบอันตราย 10 ลำดับแรก

ลักษณะการประสบ อันตราย	ปี พ.ศ.								
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
1. วัตถุหรือสิ่งของตัด/ บาด/ทิ่มแทง	52,249	53,198	51,834	49,655	47,385	41,502	34,485	33,648	29,382
2. วัตถุหรือสิ่งของ พังทลาย/หล่นทับ	28,318	27,970	28,737	27,265	26,285	22,506	19,376	20,049	20,537
3. วัตถุหรือสิ่งของ หรือ สารเคมีกระเด็นเข้าตา	35,987	37,215	36,107	33,664	32,649	29,518	23,697	22,732	19,471
4. วัตถุหรือสิ่งของ กระทบ/ชน	36,340	38,074	36,415	35,217	33,425	29,884	25,021	24,186	18,863
5. วัตถุหรือสิ่งของหนีบ/ ดิ่ง	13,783	14,214	14,085	13,242	12,963	11,961	9,948	10,300	9,158
6. ตกจากที่สูง	7,923	8,976	9,299	9,362	9,540	8,874	8,112	7,478	7,113
7. หกล้ม ลื่นล้ม	5,265	5,905	6,523	6,140	6,423	6,591	6,501	6,438	5,879
8. อุบัติเหตุจากยานพาหนะ	6,729	6,082	6,249	6,045	6,448	5,691	5,288	4,979	4,423
9. โรคที่เกิดขึ้นตาม ลักษณะหรือสภาพ ของงาน	8,460	7,502	7,626	7,859	7,244	4,977	4,575	5,047	4,340
10. ผลจากความร้อนสูง/ สัมผัสของร้อน	5,194	5,538	5,064	4,753	4,634	4,104	3,257	3,240	2,780

1.4 จำนวนลูกจ้างที่เป็นโรครจากการทำงานระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2552

ภาพที่ 3 แสดงแนวโน้มจำนวนผู้เป็นโรครจากการทำงานระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2552 พบว่าแนวโน้มจำนวนลูกจ้างที่เป็นโรครจากการทำงานลดลง แต่มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยระหว่าง พ.ศ. 2548 - 2549

ภาพที่ 3 จำนวนลูกจ้างที่เป็นโรครจากการทำงานระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2552

1.5 ขนาดสถานประกอบการและจำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงาน

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกรณี) ระหว่าง พ.ศ. 2546-2554 จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ พบว่า ใน พ.ศ. 2554 สถานประกอบการที่มีลูกจ้างจำนวน 200-499 คน มีการประสบอันตรายจากการทำงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สถานประกอบการที่มีลูกจ้างจำนวน 20-49 คน และขนาด 1,000 คนขึ้นไป ตามลำดับ

ตารางที่ 3 สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกรณี)
ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2554 จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ

ขนาดสถาน ประกอบ กิจการ	ปี พ.ศ.								
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
1-4 คน	4,349	5,256	5,758	5,404	5,568	5,009	5,035	4,469	-
5-9 คน	9,431	9,925	10,226	9,625	9,893	8,740	8,028	7,570	22,437
10-19 คน	15,653	15,936	16,278	16,177	15,334	13,904	12,759	12,038	11,002
20-49 คน	31,536	31,998	32,742	30,179	29,282	26,477	23,114	22,610	20,388
50-99 คน	26,707	27,683	27,606	26,765	25,153	23,195	19,182	18,258	15,158
100-199 คน	33,702	35,150	33,317	30,157	29,666	26,127	23,103	22,134	17,562
200-499 คน	41,996	42,283	41,944	41,482	38,642	33,113	25,884	26,448	22,134
500-999 คน	22,360	22,917	21,735	20,489	19,992	18,075	14,290	14,349	12,727
1,000 คนขึ้นไป	23,939	24,386	24,629	23,979	25,122	21,862	18,041	18,635	19,226
รวมทั้งหมด	210,673	215,534	214,235	204,257	198,652	176,502	149,436	146,511	129,632

1.6 อายุลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงาน

ตารางที่ 4 แสดงการจำแนกอายุลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงานรวมทุกกรณี ระหว่าง พ.ศ. 2546-2554 พบว่า ใน พ.ศ. 2554 กลุ่มอายุของลูกจ้างที่ประสบอันตรายมากที่สุดคืออายุระหว่าง 25-29 ปี ตามด้วยกลุ่มอายุระหว่าง 30-34 ปี และ 20-24 ปี ตามลำดับ

ตารางที่ 4 สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกกรณี) ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2554 จำแนกตามอายุลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงาน

กลุ่มอายุ	ปี พ.ศ.								
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
13-19	11,472	15,827	10,318	12,654	11,648	10,342	7,738	8,111	6,960
20-24	39,926	52,287	36,204	42,790	37,946	31,617	23,799	23,116	20,023
25-29	38,895	52,862	39,910	50,473	47,015	40,520	32,728	36,652	24,971
30-34	26,242	36,465	27,388	36,898	37,233	33,180	28,907	22,254	24,831
35-39	17,167	25,511	18,593	25,935	26,871	24,625	21,741	21,556	19,253
40-44	10,082	15,879	11,528	16,930	17,772	16,677	15,611	15,440	14,665
45-49	5,761	9,347	6,823	10,161	10,883	10,451	9,944	10,192	9,750
50-54	2,765	4,756	3,267	5,346	5,956	5,852	5,765	5,789	5,730
55-59	992	1,892	1,254	2,301	2,521	2,488	2,409	2,580	2,591
60 ปี ขึ้นไป	382	708	421	769	807	750	794	819	858

1.7 ประเภทกิจการที่มีลูกจ้างประสบอันตรายจากการทำงานสูง

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกกรณี) ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2554 จำแนกตามประเภทกิจการ โดยพบว่าใน พ.ศ. 2554 ประเภทกิจการที่มีผู้ประสบอันตรายจากการทำงานมากที่สุด คือ ประเภทกิจการผลิตภัณฑ์โลหะ รองลงมา คือ ประเภทการค้า และประเภทกิจการอื่นๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 สถิติการประสบนันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกรณี) ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2554
จำแนกตามประเภทกิจการ

ประเภทกิจการ	ปี พ.ศ.								
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
1. การสำรวจการทำเหมืองแร่	1,171	1,240	1,072	1,073	978	1,255	722	723	602
2. การผลิตอาหาร เครื่องดื่ม	17,845	16,518	15,882	15,226	14,931	10,107	12,880	12,571	10,888
3. การผลิตสิ่งทอถักเครื่องประดับ	17,485	16,147	14,386	13,676	11,895	8,207	8,326	7,583	6,313
4. การทำป่าไม้ผลิตภัณฑ์จากไม้	13,983	13,403	11,501	10,008	8,706	4,978	5,838	5,637	4,471
5. ผลิตภัณฑ์จากกระดาษและการพิมพ์	5,133	5,429	5,115	4,777	4,924	6,140	3,763	3,600	3,318
6. ผลิตภัณฑ์เคมี น้ำมันปิโตรเลียม	18,670	18,887	17,587	16,936	16,517	8,592	12,278	22,315	11,203
7. ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ	5,338	5,726	5,673	5,207	4,912	3,908	3,530	3,625	3,093
8. การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	13,020	13,766	13,080	12,358	11,719	6,674	8,184	8,061	7,443
9. ผลิตภัณฑ์จากโลหะ	38,679	39,300	38,542	38,255	35,573	20,351	25,634	25,939	23,381
10. ผลิตภัณฑ์ประกอบยานพาหนะ	16,293	15,951	16,671	15,198	14,028	16,957	9,855	11,486	10,303
11. อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ	2,918	3,058	2,788	2,604	2,664	3,227	1,782	1,844	1,423
12. สาธารณูปโภค	603	628	515	534	516	1,038	504	460	419
13. การก่อสร้าง ติดตั้งเครื่องจักร ขุดบ่อน้ำ	15,728	18,982	20,979	20,201	21,021	19,888	15,184	12,919	10,619
14. การขนส่ง การคมนาคม	5,920	6,132	6,489	6,096	6,017	17,027	5,094	5,061	4,566
15. การค้า	20,507	21,624	22,992	22,247	23,194	105,760	18,818	18,038	16,278
16. ประเภทกิจการอื่นๆ	17,380	18,743	20,963	19,861	21,057	94,103	17,044	16,649	15,312
รวมทั้งหมด	210,673	215,534	214,235	204,257	198,652	328,212	149,436	146,511	129,632

1.8 อวัยวะที่ประสบอันตรายจากการทำงาน

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกรณี) ระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2554 จำแนกตามอวัยวะซึ่งแบ่งออกเป็น 27 ประเภท โดยพบว่าในปี พ.ศ. 2554 อวัยวะที่ลูกจ้างประสบอันตรายอันตรายเป็นการรวมทุกรณี 3 ลำดับแรก ได้แก่ (1) นิ้วมือ (2) ดวงตา และ (3) บาดเจ็บหลายส่วนตามร่างกาย

ตารางที่ 6 สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน (รวมทุกรณี) ระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2554 จำแนกตามอวัยวะ

อวัยวะที่ได้รับอันตราย	ปี พ.ศ.								
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
1. ศีรษะ	7,190	7,463	7,434	7,350	7,005	5,467	4,693	4,536	4,070
2. ตา	42,835	44,300	43,335	40,414	39,193	35,099	28,209	26,753	23,087
3. จมูก	643	683	645	632	650	588	502	484	442
4. หู	468	489	462	424	375	371	302	277	238
5. ปาก/ฟัน/ขากรรไกร/และส่วนต่างๆ	904	973	1,015	931	932	795	680	647	622
6. ใบหน้า/หน้า/หน้าผาก/แก้ม คิ้ว คาง	4,600	4,731	4,864	4,571	4,842	4,936	4,429	3,741	3,095
7. คอ	-	-	-	-	-	-	-	467	422
8. หลัง	5,101	4,627	4,878	5,039	4,976	4,309	4,381	4,242	3,855
9. ซี่โครง/กระดูกชายโครง/ลำตัว	1,204	1,309	1,329	1,374	1,338	1,122	995	962	842
10. ออกและอวัยวะในช่องอก	1,652	1,657	1,798	1,845	1,696	1,499	1,297	1,239	1,038
11. กระดูกเชิงกราน/ท้อง และอวัยวะในช่องท้อง	513	502	531	493	432	397	355	368	321
12. อวัยวะเพศ	107	118	88	88	90	93	81	72	61
13. บ่า/ไหล่/สะบัก/รักแร้	2,146	2,168	2,275	2,251	2,393	2,119	1,864	1,809	1,622
14. แขน/ศอก/ข้อศอก	11,116	11,087	11,575	10,746	10,190	9,044	7,609	7,742	6,783
15. ข้อมือ	4,826	5,047	5,087	4,950	4,858	4,401	3,761	3,929	3,512
16. มือ	14,908	14,924	14,534	13,688	13,517	12,296	10,169	10,046	8,812
17. นิ้วหัวแม่มือ	-	-	-	-	-	-	-	8,217	7,478
18. นิ้วมือ	62,250	63,333	61,347	58,376	55,516	49,244	41,078	32,612	29,157
19. เหว	304	380	393	399	363	274	273	232	191
20. สะโพก ก้น	732	826	858	902	874	796	705	669	582
21. ขา/หน้าแข้ง/น่อง/เข่า/หัวเข่า	10,790	11,107	11,043	10,970	10,663	9,416	8,271	8,080	7,248
22. ข้อเท้า/ตาตุ่ม	3,856	4,198	4,182	4,121	4,234	3,866	3,499	3,465	2,930
23. เท้า/ส้นเท้า/ง่ามนิ้วเท้า	12,940	13,402	13,703	13,001	12,695	10,904	9,305	9,158	8,216
24. นิ้วเท้า	8,611	9,247	8,962	8,826	8,581	7,418	6,452	6,354	5,718
25. บาดเจ็บหลายส่วนตามร่างกาย	12,302	12,201	13,154	12,058	12,451	11,246	10,120	9,856	8,851
26. ระบบหมุนเวียนโลหิต	49	33	113	60	155	101	112	61	79
27. อื่นๆ	370	447	344	397	298	364	294	493	360

1.9 จังหวัดที่มีการประสบอันตรายจากการทำงานสูง

ตารางที่ 7 และ 8 แสดงจังหวัดที่มีจำนวนลูกจ้างประสบอันตรายจากการทำงานและอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน (รวมทุกกรณี) สูงสุด ใน พ.ศ. 2554 และ 2553 โดยใน พ.ศ. 2553-2554 จังหวัดที่มีจำนวนลูกจ้างประสบอันตรายจากการทำงานมากที่สุดคือกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 คนมากที่สุดคือจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 7 จังหวัดที่มีจำนวนลูกจ้างประสบอันตรายจากการทำงานและอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน (รวมทุกกรณี) 10 อันดับแรก ใน พ.ศ. 2554

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวน	ลำดับที่	จังหวัด	อัตรา
1	กรุงเทพมหานคร	37,229	1	สมุทรปราการ	34.90
2	สมุทรปราการ	25,754	2	สมุทรสาคร	25.31
3	ชลบุรี	10,475	3	ฉะเชิงเทรา	23.30
4	สมุทรสาคร	9,369	4	เพชรบูรณ์	22.68
5	ปทุมธานี	7,024	5	นครปฐม	21.09
6	ระยอง	6,219	6	นครสวรรค์	20.73
7	ฉะเชิงเทรา	4,500	7	ตรัง	19.39
8	นนทบุรี	3,794	8	สตูล	18.87
9	นครปฐม	4,009	9	อุตรธานี	18.74
10	พระนครศรีอยุธยา	4,038	10	สิงห์บุรี	18.43

ตารางที่ 8 จังหวัดที่มีจำนวนลูกจ้างประสบอันตรายจากการทำงานและอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน (รวมทุกกรณี) 10 อันดับแรก ใน พ.ศ. 2553

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวน	ลำดับที่	จังหวัด	อัตรา
1	กรุงเทพมหานคร	39,229	1	สมุทรปราการ	38.91
2	สมุทรปราการ	25,754	2	สมุทรสาคร	29.75
3	ชลบุรี	10,475	3	ฉะเชิงเทรา	26.29
4	สมุทรสาคร	9,369	4	ตรัง	24.84
5	ปทุมธานี	7,024	5	สิงห์บุรี	24.70
6	ระยอง	6,219	6	นครสวรรค์	24.37
7	ฉะเชิงเทรา	4,500	7	นครปฐม	21.06
8	พระนครศรีอยุธยา	4,038	8	นครนายก	21.06
9	นครปฐม	4,009	9	ระยอง	20.94
10	นนทบุรี	3,794	10	อุดรธานี	20.58

2. นโยบายและแผนงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ส่วนที่ 6 เรื่องสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มาตรา 44 ได้ระบุไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพ ทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด”

2.2 นโยบายรัฐบาล

เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบให้ประกาศนโยบาย “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ ตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ด้วยเล็งเห็นว่าแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำพาเศรษฐกิจของประเทศสู่การก้าวเสริได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง ภายในปี พ.ศ. 2559 โดยมีเจตนารมณ์ให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการช่วยขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 7 ประการคือ

- 1) แรงงานมีหลักประกันความมั่นคงในการทำงานภายใต้แผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ
- 2) แรงงานทุกภาคส่วนทำงานในสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐานความปลอดภัย
- 3) แรงงานมีจิตสำนึกและองค์ความรู้ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 4) แรงงานมีอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานลดลง
- 5) แรงงานสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 6) แรงงานได้รับการเฝ้าระวังด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานอย่างเป็นระบบ
- 7) แรงงานมีวัฒนธรรมความปลอดภัยในการทำงาน

โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ ทั้งนี้ ได้มีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการด้านต่างๆ ภายใต้คณะอนุกรรมการบริหารระเบียบวาระแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวง และหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนกว่า 20 หน่วยงาน

คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน ซึ่งมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยมีการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินไว้ 8 เรื่อง ทั้งนี้ ภายใต้ข้อ 4 เรื่องนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ได้มีการกำหนดนโยบายแรงงานระบุไว้จำนวน 7 ข้อ โดยถือว่าแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่จะทำให้ประเทศมีความเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม ส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ มีการพัฒนา/ยกระดับฝีมือแรงงาน ส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ รวมถึงการสร้างปัจจัยเพื่อดึงดูดแรงงานฝีมือเข้าประเทศไปพร้อมๆ กับการควบคุมแรงงานระดับล่างจากประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมาย โดยให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยในการทำงานและสวัสดิการแรงงาน และดูแลหลักประกันความมั่นคงในการทำงานแก่ผู้ใช้แรงงาน

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” และมีการกำหนดพันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้ ในด้านแรงงาน ได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นส่งเสริมการใช้สิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานในสถานประกอบการ โดยเฉพาะในด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย ชั่วโมงการทำงาน การไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการเปิดโอกาสการทำงานสำหรับผู้สูงอายุ สตรี และคนพิการได้ตามศักยภาพมากขึ้น มีการร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อการพัฒนาทักษะและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผู้สูงอายุ สตรี และผู้พิการ การมีระบบค่าจ้างและสวัสดิการแรงงานที่เป็นธรรม การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การฝึกอบรมและการฝึกอบรมซ้ำของแรงงาน รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนากฎเกณฑ์ด้านแรงงานและการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผล เพื่อคุ้มครองแรงงานบนหลักสิทธิพื้นฐานและการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน

2.4 แผนแม่บทด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน มาแล้ว 2 ฉบับ โดยแผนแม่บทด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ฉบับแรก (พ.ศ. 2545-2549) ประกอบด้วย แผนงานหลัก 9 แผนงาน คือ การพัฒนามาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน การบังคับใช้กฎหมาย โครงสร้างการบริหารความปลอดภัยฯ การขยายงานคุ้มครองด้านความปลอดภัยฯ การพัฒนาบุคลากร ระบบสารสนเทศความปลอดภัยฯ งานวิจัยและพัฒนา การควบคุมป้องกันอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน และการรณรงค์ส่งเสริมความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย ต่อมาแผนแม่บทด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดประเด็นเป็น 5 ยุทธศาสตร์ 33 โครงการ โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน การยกระดับการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในองค์กรรวม การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยฯ การกระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัยฯ ทุกภาคส่วน การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านความปลอดภัย และระบบการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อการพัฒนาทางด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ในปี 2554 ได้มีการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ฉบับที่ 3 ซึ่งนับเป็น แผนแม่บทด้านความปลอดภัยฯ ฉบับแรกที่เป็นฉบับแห่งชาติที่เกิดจากการบูรณาการแผนแม่บทความปลอดภัยฯ ของกระทรวงแรงงานกับแผนปฏิบัติการตามระเบียบวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัย สุขภาพอนามัยดี” ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยฯ ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 โดยคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทความปลอดภัยฯ แห่งชาติฉบับนี้แล้ว

แนวคิดและหลักการของแผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ ฉบับนี้ กำหนดกรอบเวลาให้เป็นแผนระยะกลาง 5 ปี มีการทบทวนแผนปฏิบัติการทุกปี สารสำคัญของแผนแม่บทความปลอดภัยฯ ฉบับใหม่นี้ มีความคาดหวังที่จะไปถึงจุดหมายหรือวิสัยทัศน์ คือ “แรงงานปลอดภัย และสุขภาพอนามัยดี” โดยมีพันธกิจได้แก่

- 1) กำหนดและพัฒนามาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 2) กำกับ ควบคุม และดูแล ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ดำเนินงานไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างการคุ้มครองแรงงานตามมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

เป้าประสงค์

- 1) นายจ้าง ลูกจ้าง รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามมาตรฐานกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 2) มีมาตรฐาน กฎหมายที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม และพัฒนาการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

กลยุทธ์

- 1) การพัฒนามาตรฐาน/กฎหมายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
- 2) การกำกับดูแล และพัฒนาระบบตรวจด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
- 3) การศึกษา วิจัย และสร้างเสริมนวัตกรรมความคิดเพื่อการพัฒนาทางด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 4) การส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการมีระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

เป้าประสงค์

เครือข่ายมีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

- 1) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานครอบคลุมทุกภาคส่วน
- 2) การพัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความเข้มแข็ง
- 3) การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่างประเทศด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการองค์ความรู้ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

เป้าประสงค์

- 1) มีระบบการจัดการองค์ความรู้ครอบคลุมทั้งกลุ่มบุคคล องค์กร และหน่วยงานทุกระดับ
- 2) มีองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยฯ สำหรับทุกวัย
- 3) ประชากรทุกกลุ่มเข้าถึงองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยฯ

กลยุทธ์

- 1) การสร้างและพัฒนาระบบองค์ความรู้ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานครอบคลุมทุกภาคส่วน (นักเรียน นักศึกษาในแต่ละระดับของการศึกษา แรงงาน ในสถานประกอบการ แรงงานนอกระบบ ฯลฯ)
- 2) การส่งเสริมความรู้ และพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 3) การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์กับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ
- 4) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

เป้าประสงค์

มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ และการให้บริการด้านความปลอดภัยฯ ที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

- 1) การสร้าง พัฒนา และบูรณาการฐานข้อมูลด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานและการเชื่อมโยง
- 2) การสร้างและพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3) การส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 4) การสื่อสารโดยใช้สารสนเทศสนับสนุนการประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

มีนโยบาย โครงสร้างการบริหาร แผนงาน มาตรการ กระบวนการ รูปแบบ เครื่องมือ และทรัพยากร ที่จำเป็นต่อการพัฒนา ในการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

- 1) การพัฒนากลไกการขับเคลื่อน และการบูรณาการงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 2) การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีบทบาทร่วมในการบริหารจัดการงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 3) พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 4) จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีเอกภาพ

การติดตามผลการดำเนินงาน การประเมินผล และการทบทวนแผน จะมีการประสานงานและรวบรวมผลการดำเนินการปีละ 2 ครั้ง และทบทวนแผนงานโครงการปีละ 1 ครั้ง โดยคณะอนุกรรมการ/ คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือคณะอนุกรรมการบริหารระเบียบวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี”

สำหรับกลไกการกำหนดยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนแผนงาน และการติดตามประเมินผล จะเกิดขึ้นจากการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านต่างๆ ภายใต้คณะอนุกรรมการบริหารระเบียบวาระแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกว่า 20 หน่วยงาน เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงานซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานเพื่อพิจารณาสืบต่อไป

3. กฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งบริหารโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

- พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 พระราชบัญญัติความปลอดภัยฯ พ.ศ. 2554 มีสาระสำคัญ ดังนี้

หมวด 1 กำหนดหน้าที่ของนายจ้างในการจัดให้มีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะแก่ลูกจ้าง โดยนายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

หมวด 2 กำหนดให้มีการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เป็นไปตามมาตรฐานในสถานประกอบกิจการ และกำหนดให้ลูกจ้างมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานตามมาตรฐานดังกล่าว

หมวด 3 กำหนดให้มีคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับชาติ ประกอบด้วยผู้แทนจากฝ่ายรัฐ ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายละ 8 คน และผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คน รวมเป็น 29 คน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับ นโยบาย แผนงาน หรือมาตรการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตลอดจนเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความปลอดภัยฯ อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการให้ความเห็นแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

หมวด 4 กำหนดให้นายจ้างดำเนินการประเมินอันตราย และศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อลูกจ้าง รวมทั้งจัดทำแผนการดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแผนการควบคุมดูแลลูกจ้างและสถานประกอบกิจการ โดยกำหนดให้ส่งผลการประเมินอันตราย ผลการศึกษาผลกระทบ แผนการดำเนินงาน และแผนการควบคุมดังกล่าว ให้กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงานด้วย

หมวด 5 กำหนดอำนาจของพนักงานตรวจความปลอดภัยในการเข้าไปตรวจสอบหรือบันทึกภาพและเสียงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งสอบถามข้อเท็จจริง หรือสอบสวน และสั่งการให้หยุดการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสม

หมวด 6 กำหนดให้จัดตั้งกองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งบริหารโดยคณะกรรมการบริหารกองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ประกอบด้วยผู้แทนจากฝ่ายรัฐ ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายละ 5 คน รวมเป็น 15 คน โดยเงินกองทุนประกอบด้วย เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินค่าปรับ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และผลประโยชน์หรือดอกผลที่เกิดจากเงินของกองทุน ซึ่งเงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อการรณรงค์ส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และให้นายจ้างกักเงินเพื่อแก้ไขสภาพความไม่ปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน

หมวด 7 กำหนดให้มีสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีหน้าที่ในการส่งเสริม แก้ไขปัญหา พัฒนาและสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งการดำเนินการและการศึกษาวิจัยด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

หมวด 8 กำหนดโทษนายจ้างผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

● พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

เนื่องจากพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 มีผลทำให้กฎหมายลูกบางฉบับถูกยกเลิกโดยปริยายหรือไม่สามารถบังคับใช้ได้เนื่องจากกฎหมายลูกบางฉบับยังไม่มีผลใช้บังคับก่อนวันที่พระราชบัญญัติความปลอดภัยฯ มีผลใช้บังคับ อย่างไรก็ตาม ตามบทเฉพาะกาล มาตรา 74 กำหนดว่า “ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำกฎกระทรวงที่ออกตามความในหมวด 8 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาบังคับใช้โดยอนุโลม” ซึ่งกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในหมวด 8 ที่ยังมีผลใช้บังคับต่อไป ได้แก่

- 1) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในที่อับอากาศ พ.ศ. 2547
- 2) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับรังสีชนิดก่อกัมมันตภาพรังสี พ.ศ. 2547
- 3) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบสุขภาพของลูกจ้างและส่งผลการตรวจแก่พนักงานตรวจแรงงาน พ.ศ. 2547
- 4) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับงานประดาน้ำ พ.ศ. 2548
- 5) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ. 2549
- 6) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549
- 7) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง พ.ศ. 2551
- 8) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ปั่นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. 2552
- 9) กฎกระทรวงแรงงานกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

นอกจากกฎหมายที่ได้กล่าวข้างต้น ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่ออกตามพระราชบัญญัติอื่น ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543
 - ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2549
- 2) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553
- 3) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551
 - กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2541) กำหนดประเภทของงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้าง
 - กฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2541) กำหนดประเภทของงานที่ห้ามมิให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีทำ
 - กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2541) กำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานในงานบรรทุกหรือขนถ่ายสินค้าเรือเดินทะเล
 - กฎกระทรวงกำหนดอัตราน้ำหนักรายงานจ้างให้ลูกจ้างทำงานได้ พ.ศ. 2547
 - กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2547
 - กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดสวัสดิการในสถานประกอบกิจการ พ.ศ. 2548

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งบริหารโดยสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

ในส่วนของกระทรวงแรงงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน นอกจากบริหารโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแล้ว ยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งบริหารโดยสำนักงานประกันสังคม ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537
- 2) ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดชนิดของโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน พ.ศ. 2550

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงานที่บริหารโดยหน่วยงานอื่น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน นอกจากบริหารโดยหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงแรงงาน คือกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคมแล้ว ยังมีการบริหารกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานที่เกี่ยวข้องโดยกระทรวงอื่น ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 บริหารโดยกระทรวงอุตสาหกรรม
- 2) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 บริหารโดยกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงกลาโหม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 3) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 บริหารโดยกระทรวงสาธารณสุข
- 4) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 บริหารโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550 บริหารโดยกระทรวงมหาดไทย
- 6) พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508 บริหารโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 7) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 บริหารโดยกระทรวงมหาดไทย
- 8) กฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

4. หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ในประเทศไทย งานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะมุ่งเน้นในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม กระทรวงแรงงานได้มีการขยายการให้ความคุ้มครองดูแลไปยังแรงงานภาคเกษตรกรรมและแรงงานที่รับงานไปทำที่บ้านด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน มี 3 กระทรวงหลักได้แก่ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรม

4.1 กระทรวงแรงงาน

เป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการคุ้มครองดูแลด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของแรงงานทั่วประเทศ โดยมีการประกาศและบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรฐานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และตรวจตราให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานดังกล่าว ตลอดจนส่งเสริมให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยและอาชีวอนามัย รวมทั้งการแก้ไขฟื้นฟูดูแลผู้ใช้แรงงานที่ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย คือกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการและส่งเสริมให้มีความปลอดภัยและอาชีวอนามัย รวมทั้งศึกษา วิจัย เสริมสร้างและพัฒนาสภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน หน่วยงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัยโดยตรงคือ สำนักความปลอดภัยแรงงาน ซึ่งเกิดขึ้นจากการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานใหม่ โดยการรวม 2 หน่วยงานเดิมในสังกัด คือ กองตรวจความปลอดภัย และสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน จัดตั้งเป็นสำนักความปลอดภัยแรงงาน เพื่อให้การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดความซับซ้อนในการทำงาน เพิ่มความคล่องตัวในการให้บริการโดยกระจายภารกิจลงสู่ศูนย์ความปลอดภัยแรงงานพื้นที่ 12 แห่งทั่วประเทศ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และเพื่อรองรับการเป็นเจ้าภาพหลักที่จะขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยการจัดตั้งสำนักความปลอดภัยแรงงานนี้ ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2552

สำนักความปลอดภัยแรงงาน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดและพัฒนามาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 2) ควบคุมดูแลนายจ้างและลูกจ้าง รวมทั้งบุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุญาต การขึ้นทะเบียน และกำกับดูแลมาตรฐานการให้บริการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 4) พัฒนาระบบการคุ้มครองความปลอดภัยแรงงาน มาตรการ และวิธีปฏิบัติด้านการตรวจความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

- 5) พัฒนาระบบสารสนเทศความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 6) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ส่งเสริม และพัฒนาเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 7) ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 8) ปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานพื้นที่ จำนวน 12 แห่ง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการรวมถึงให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบกิจการ นอกจากนี้ ยังมีสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด 76 แห่ง ที่มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลด้านความปลอดภัยฯ ในระดับจังหวัด และกลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่ 10 พื้นที่ ดูแลรับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยฯ ในเขตกรุงเทพมหานคร

4.2 กระทรวงสาธารณสุข

เป็นองค์กรที่มีบทบาทและความรับผิดชอบในการให้บริการอาชีวอนามัย ซึ่งครอบคลุม การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมปัจจัยที่มีผลต่อการเจ็บป่วยและบาดเจ็บจากการทำงาน การรักษาพยาบาล โดยผ่านระบบบริการสาธารณสุขในทุกระดับ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานอาชีวอนามัย คือสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และการควบคุมโรค และภัยที่คุกคามสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
- 2) กำหนดและพัฒนามาตรฐานเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และรูปแบบการดำเนินงาน เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยที่คุกคามสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
- 3) ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และการควบคุมโรคและภัยที่คุกคามสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน
- 4) ประสานและสนับสนุนการพัฒนาระบบ กลไก และเครือข่ายการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค และภัยที่คุกคามสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
- 5) ประสานและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการตรวจ วินิจฉัยและการรักษาโรคและภัยที่คุกคามสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
- 6) ปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

4.3 กระทรวงอุตสาหกรรม

มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตตั้งโรงงานและประกอบกิจการโรงงาน ออกกฎหมายเกี่ยวกับโรงงาน ตรวจสอบโรงงานเพื่อควบคุมการปฏิบัติตามกฎหมายและเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือกรมโรงงานอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงงาน โดยมีอำนาจในการออกและต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน หน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย และสำนักควบคุมวัตถุอันตราย รวมถึงสำนักโรงงานอุตสาหกรรมรายสาขา

สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย เป็นหน่วยงานวิชาการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

- 1) ศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อพัฒนางานด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยในโรงงาน
- 2) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในโรงงาน
- 3) กำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยและสุขอนามัยในโรงงาน
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการโรงงานด้านเทคโนโลยีความปลอดภัย การบริหารความปลอดภัยและสุขอนามัยในโรงงาน
- 5) ตรวจสอบโรงงานที่มีความเสี่ยงภัยสูง หรือที่จะต้องใช้ความชำนาญพิเศษเฉพาะด้าน
- 6) ป้องกันประสานการระงับภัยจากโรงงานและวัตถุอันตราย
- 7) กำกับดูแลเอกชนที่ได้รับการรับรองฐานะ ซึ่งดำเนินงานด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยในโรงงาน
- 8) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (National Focal Point) ในเรื่องการประสานแผนเตรียมพร้อมรับภาวะฉุกเฉินในระดับท้องถิ่นตามโครงการ Awareness and Preparedness for Emergency at Local Level (APELL) ตามที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้รับมอบหมายจากองค์การสหประชาชาติ (UNEP/IE)
- 9) ประสานการดำเนินงานกับหน่วยงาน องค์กรด้านความปลอดภัยทั้งในและต่างประเทศ
- 10) จัดทำคู่มือ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับความปลอดภัย และสุขอนามัยในโรงงาน เพื่อเผยแพร่และนำสู่การปฏิบัติ
- 11) ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักควบคุมวัตถุอันตราย มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและการใช้สารระเหย การกำหนดและจัดทำหลักเกณฑ์และมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันอันตรายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากเคมีภัณฑ์ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่ในฐานะหน่วยงานกลางร่วมกำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรม

สำนักโรงงานอุตสาหกรรมรายสาขา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบโรงงาน และการดำเนินการอื่นๆ ตามกฎหมายโรงงาน กฎหมายวัตถุอันตราย และกฎหมายป้องกันการใช้สารระเหย โดยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย มีขอบเขตการดูแลครอบคลุมจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

5. หน่วยงาน สมาคม และองค์กรอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการความปลอดภัย และอาชีวอนามัย

5.1 สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) (Safety and Health at Work Promotion Association (Thailand))

เมื่อปี พ.ศ. 2529 ประเทศไทยได้จัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงานแห่งชาติ ครั้งแรกขึ้นระหว่างวันที่ 1 - 3 มิถุนายน และคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงานแห่งชาติในครั้งนั้น ได้เสนอให้จัดตั้งสมาคมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานขึ้น และควรจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงานแห่งชาติต่อไปทุกปี โดยให้สมาคมที่จะจัดตั้งขึ้นนี้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย และมีกรมแรงงาน (ในขณะนั้น) เป็นผู้ประสานงาน จากการเสนอดังกล่าว ทำให้มีการจัดตั้ง สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน
2. เผยแพร่ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน
3. ร่วมมือกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ รวมทั้งเอกชน เพื่อจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน
4. สนับสนุนให้มีการประสานงานระหว่างส่วนราชการและองค์กรต่างๆ รวมทั้งเอกชน เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน
5. ไม่ดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง

สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) ได้จดทะเบียนก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2530 มีสำนักงานอยู่ที่อาคารกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ส่วนแยกตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

5.2 สมาคมอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน (Occupational Health and Safety at Work Association)

สมาคมอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยแก่สมาชิกและสังคมโดยรวม
2. เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน
3. เพื่อสนับสนุนและประสานงานกับสถานประกอบการและชุมชนอุตสาหกรรมในการพัฒนาความปลอดภัย สุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบอาชีพ
4. เพื่อประสานงานร่วมมือทางวิชาการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือสมาคมทั้งภายในและต่างประเทศ
5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการกระชับความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสมาชิก
6. เพื่อจัดหาแหล่งประโยชน์สนับสนุนทางวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานให้แก่สมาชิก
7. ไม่ดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการเมือง

สมาคมอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน มีสำนักงานอยู่ที่ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร

5.3 สมาคมการยศาสตร์ไทย (Ergonomics Society of Thailand)

สมาคมนายศาสตร์ไทย จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และเผยแพร่ข่าวสาร รวมทั้งผลิตและเผยแพร่สื่อ สิ่งพิมพ์ และเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการยศาสตร์
2. ให้การส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เกี่ยวกับการยศาสตร์แก่สถานประกอบการ และผู้สนใจอื่นๆ
3. ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรเอกชน และส่วนราชการเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการยศาสตร์
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนางานการยศาสตร์
5. ร่วมมือและประสานประโยชน์ระหว่างส่วนราชการ และองค์กรเอกชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมงานการยศาสตร์
6. ส่งเสริมงานการยศาสตร์ของประเทศ

สมาคมนายศาสตร์ไทย ได้รับอนุญาตจดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีสำนักงานอยู่ที่ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร

5.4 มูลนิธิเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน (Safety at Work Promotion Foundation)

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้จัดตั้งมูลนิธิเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน (Safety at Work Promotion Foundation) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการเพื่อให้ลูกจ้างได้รับความปลอดภัยในการทำงาน มีสุขภาพอนามัยดี และมีสวัสดิภาพในการทำงาน
2. เพื่อรับและให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้างที่ประสบอุบัติเหตุ การเงิน วิชาการ และทรัพย์สินอื่น เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสวัสดิภาพในการทำงานแก่ลูกจ้าง
3. เพื่อประสานงานส่วนราชการและองค์กรเอกชน เพื่อดำเนินการให้ลูกจ้างมีความปลอดภัยในการทำงาน มีสุขภาพอนามัยดี และมีสวัสดิภาพในการทำงาน
4. เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
5. ไม่ดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการเมือง

มูลนิธิเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน ได้รับอนุญาตจดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2536 มีสำนักงานตั้งอยู่ที่อาคารกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ส่วนแยกตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

5.5 สมาคมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย (Occupational and Environmental Diseases Association of Thailand)

สมาคมนายศาสตร์ไทย จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางวิชาการและข้อมูลสาขาอาชีวเวชศาสตร์และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. สนับสนุนและจัดกิจกรรมการศึกษาและฝึกอบรม สาขาอาชีพเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. สนับสนุนการบริการทางวิชาการ เผยแพร่ความรู้และข้อมูล สาขาอาชีพเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
4. สนับสนุนและพัฒนาผลงานการวิจัย สาขาอาชีพเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. พัฒนาความร่วมมือและการประสานงานทางวิชาการ สาขาอาชีพเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล
6. ส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคี ความร่วมมือ ความเข้าใจ และกระชับความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสมาชิกของสมาคม เพื่อสร้างคุณประโยชน์จากวิชาชีพ สาขาอาชีพเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดแก่ประชาชน สังคมส่วนรวมและประเทศชาติ
7. ส่งเสริมคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ของผู้ประกอบการอาชีพ สาขาอาชีพเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสมาชิกของสมาคม

สมาคมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย ได้รับอนุญาตจดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ศูนย์อาชีวเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กรุงเทพมหานคร

5.6 สมาคมการพยาบาลอาชีวอนามัยแห่งประเทศไทย (Occupational Health Nursing Association of Thailand)

สมาคมการพยาบาลอาชีวอนามัยแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เป็นองค์กรกลางในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ และกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาชีพการพยาบาลอาชีวอนามัยระหว่างสมาชิกภายในระดับประเทศและระดับสากล
2. ประสานความร่วมมือในการพัฒนา และยกระดับมาตรฐานวิชาชีพในกลุ่มพยาบาล และงานอาชีวอนามัย หรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของผู้ใช้แรงงาน ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล
3. ประสานความร่วมมือทางวิชาการ เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลอาชีวอนามัย และความปลอดภัยของผู้ใช้แรงงานร่วมกับหน่วยงาน องค์กรภาครัฐและเอกชน ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

สมาคมการพยาบาลอาชีวอนามัยแห่งประเทศไทย ได้รับอนุญาตจดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2550 มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ภาควิชาพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร

6. บุคลากรด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

6.1 หลักสูตรและจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2555)

ลำดับ ที่	สถาบันการศึกษา	ชื่อหลักสูตร		ปีเริ่ม หลักสูตร	การเรียนการสอน		จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา	
		ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ		ภาคปฏิบัติ	ภาคพิเศษ	สะสม (คน)	ปีการศึกษา 2554 (คน)
1	มหาวิทยาลัยมหิดล คณะสาธารณสุขศาสตร์ ภาควิชาอาชีวอนามัย และความปลอดภัย กรุงเทพมหานคร	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต (อาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย)	Bachelor of Science (Occupational Health and Safety)	2512	✓	-	1,194	57
		ปริญญาโท: วิทยาศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุข อุตสาหกรรมและความปลอดภัย	Master of Science (Industrial Hygiene and Safety)	2525	✓	-	223	10
		ปริญญาโท: วิทยาศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุข อุตสาหกรรมและความปลอดภัย	Master of Science (Industrial Hygiene and Safety)	2543	-	✓	71	10
		ปริญญาโท: วิทยาศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัย และความปลอดภัย	Master of Science (Occupational Health and Safety)	2555	✓	-	0	0
		ปริญญาโท: วิทยาศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัย และความปลอดภัย	Master of Science (Occupational Health and Safety)	2555	-	✓	0	0

ลำดับ ที่	สถาบันการศึกษา	ชื่อหลักสูตร		ปีที่เริ่ม หลักสูตร	การเรียนการสอน		จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา	
		ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ		ภาคปกติ	ภาคพิเศษ	สะสม (คน)	ปีการศึกษา 2554 (คน)
2	มหาวิทยาลัยบูรพา ภาควิชาอุตสาหกรรม คณะสาธารณสุขศาสตร์ จ.ชลบุรี	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสุขศาสตร์อุตสาหกรรม และความปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Industrial Hygiene and Safety	2536	✓	✓	469	40
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทบุรี คณะวิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร	ปริญญาโท: วิทยาศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชา อาชีวอนามัยและความปลอดภัย	Master of Science Program in Occupational Health and Safety	2551	✓	✓	0	10
4	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สำนักวิชาสหเวชศาสตร์และ สาธารณสุขศาสตร์ จ.นครศรีธรรมราช	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ความ ปลอดภัย	Bachelor of Science (Safety Science)	2538	✓	-	273	24
5	มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ คณะสาธารณสุขศาสตร์และ สิ่งแวดล้อม สาขาวิชาอาชีวอนามัย และความปลอดภัย กรุงเทพมหานคร	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์ บัณฑิต (อาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย)	Bachelor of Science Program in Occupational Health and Safety	2541	✓	-	286	60
5	มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ คณะสาธารณสุขศาสตร์และ สิ่งแวดล้อม สาขาวิชาอาชีวอนามัย และความปลอดภัย กรุงเทพมหานคร	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์ บัณฑิต (อาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย)	Bachelor of Science (Occupational Health and Safety)	2539	✓	-	596	104

ลำดับ ที่	สถาบันการศึกษา	ชื่อหลักสูตร		ปีเริ่ม หลักสูตร	การเรียนการสอน		จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา	
		ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ		ภาคปฏิบัติ	ภาคพิเศษ	สะสม (คน)	ปีการศึกษา 2554 (คน)
6	มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะสาธารณสุขศาสตร์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์อนามัย สิ่งแวดล้อม จ.ขอนแก่น	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชา อาชีวอนามัยและความปลอดภัย	Bachelor of Science (Public Health) Program in Occupational Health and Safety	2545	✓	-	294	43
		ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชา เอกคู่ วิทยาศาสตร์อนามัยสิ่ง แวดล้อม-อาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย	Bachelor of Science (Public Health) Program in Environmental Health Science and Occupational Health and Safety	2553	✓	-	14	4
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรวิทยาศาสตร์ ความปลอดภัย จ.ปทุมธานี	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ความ ปลอดภัย	Bachelor of Science, Program in Safety Science	2547	✓	-	9	13
		ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ความ ปลอดภัย	Bachelor of Science, Program in Safety Science	2547	-	✓	0	13
8	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ สาขาวิศวกรรม ความปลอดภัย กรุงเทพมหานคร	ปริญญาตรี: วิศวกรรมศาสตร บัณฑิต (วิศวกรรมจัดการ ความปลอดภัย) (หลักสูตรเดิม)	Bachelor of Engineering (Safety Management Engineering)	2548-2554	✓	-	170	50
		ปริญญาตรี: วิศวกรรมศาสตร บัณฑิต (วิศวกรรมความ ปลอดภัย) (หลักสูตรปรับปรุง)	Bachelor of Engineering (Safety Engineering)	2555	✓	-	0	0

ลำดับ ที่	สถาบันการศึกษา	ชื่อหลักสูตร		ปีที่เริ่ม หลักสูตร	การเรียนการสอน		จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา	
		ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ		ภาคปฏิบัติ	ภาคพิเศษ	สะสม (คน)	ปีการศึกษา 2554 (คน)
9	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ จ.ปทุมธานี	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ วิชาเอก อาชีวอนามัยและความปลอดภัย	Bachelor of Science (Public Health) Major in Occupational Health and Safety	2549	✓	-	59	30
10	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี วิทยาลัยแพทยศาสตร์และ การสาธารณสุข จ.อุบลราชธานี	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ วิชาเอกอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Public Health, Major in Occupational Health and Safety	2549*	✓	-	50	0
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรุงเทพมหานคร	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาการความปลอดภัย	Bachelor of Science (Safety Science)	2551	✓	-	0	16
12	มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะสาธารณสุขศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม และอาชีวอนามัย จ.พิษณุโลก	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Occupational Health and Safety	2551	✓	-	0	40
13	วิทยาลัยนครราชสีมา คณะสาธารณสุขศาสตร์และ เทคโนโลยีสุขภาพ จ.นครราชสีมา	ปริญญาตรี: สาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิต สาขาอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย	Bachelor of Public Health Program in Occupational Health and Safety	2551	✓	-	0	14

ลำดับ ที่	สถาบันการศึกษา	ชื่อหลักสูตร		ปีที่เริ่ม หลักสูตร	การเรียนการสอน		จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา	
		ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ		ภาคปฏิบัติ	ภาคพิเศษ	สะสม (คน)	ปีการศึกษา 2554 (คน)
14	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จ.นครราชสีมา	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต (อาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย)	Bachelor of Science (Occupational Health and Safety)	2552	✓	-	0	0
15	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย คณะสาธารณสุขศาสตร์ จ.ปทุมธานี	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์	Bachelor of Science Program in Public Health	2553	✓	-	0	**
16	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมาภิราช สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จ.นนทบุรี	ปริญญาตรี: สาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิต วิชาเอกอาชีวอนามัย และความปลอดภัย (หลักสูตรต่อ เนื่อง 2 ปี และประกาศนียบัตร Program)	Bachelor of Public Health, Major in Occupational Health and Safety (2 years Continual program and Certificate Program)	***				
17	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำนักวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย จ.นครราชสีมา	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Occupational Health and Safety	***				

ลำดับ ที่	สถาบันการศึกษา	ชื่อหลักสูตร		ปีที่เริ่ม หลักสูตร	การเรียนการสอน		จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา	
		ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ		ภาคปกติ	ภาคพิเศษ	สะสม (คน)	ปีการศึกษา 2554 (คน)
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาควิชาวิทยาศาสตร์ ความปลอดภัย กรุงเทพมหานคร	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ความปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Safety Science	***				
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ความปลอดภัย จ.ฉะเชิงเทรา	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ความปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Safety Science	***				
20	มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพและ การกีฬา สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหากรรม และความปลอดภัย จ.พัทลุง	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอนามัยและความปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Occupational Health and Safety	***				

ลำดับ ที่	สถาบันการศึกษา	ชื่อหลักสูตร		ปีที่เริ่ม หลักสูตร	การเรียนการสอน		จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา	
		ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ		ภาคปกติ	ภาคพิเศษ	สะสม (คน)	ปีการศึกษา 2554 (คน)
21	มหาวิทยาลัยพะเยา คณะแพทยศาสตร์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย จ.พะเยา	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย	Bachelor of Science (Occupational Health and Safety)	2551	✓	-	0	44
22	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สาขาเทคโนโลยีอาชีวอนามัย และความปลอดภัย กรุงเทพมหานคร	ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย	Bachelor of Science Program in Occupational Health and Safety	***				

* งดรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 เป็นต้นมา เพื่อลดความซ้ำซ้อนของหลักสูตรภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จึงมีนักศึกษาในหลักสูตรเพียง 2 รุ่น

** คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 เป็นรุ่นแรก ปัจจุบันมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 64 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 88 คน

*** ยังไม่ได้รับข้อมูล

6.2 จำนวนแพทย์และพยาบาลด้านอาชีวเวชศาสตร์

- 6.2.1 แพทย์ที่ได้รับอนุมัติบัตรและวุฒิบัตร สาขาเวชศาสตร์ป้องกัน แขนงอาชีวเวชศาสตร์ จำนวน 129 คน
- 6.2.2 แพทย์อาชีวเวชศาสตร์ หลักสูตร 2 เดือน จำนวน 625 คน
- 6.2.3 พยาบาลอาชีวอนามัย หลักสูตรระยะสั้น 10 วัน จำนวน 896 คน

(ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 จากกลุ่มศูนย์การแพทย์เฉพาะทางด้านอาชีวเวชศาสตร์ โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี)

6.3 จำนวนผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับต่างๆ

จำนวนผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานต่างๆ รวมทั้งหมด 534,300 คน แยกประเภทได้ดังนี้

- 6.3.1 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน 358,708 คน
- 6.3.2 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร 132,981 คน
- 6.3.3 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค 12,033 คน
- 6.3.4 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิคขั้นสูง 794 คน
- 6.3.5 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ 29,784 คน

(ข้อมูล ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 จากกลุ่มงานทะเบียนความปลอดภัยแรงงาน สำนักความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน)

7. การตรวจและการบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

7.1 ระบบการตรวจความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

การตรวจความปลอดภัย ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ คือ **การบังคับใช้กฎหมาย** เพื่อตรวจสอบให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายโดยถูกต้อง หากพบการกระทำผิดหรือการฝ่าฝืนกฎหมาย จะมีการดำเนินการตามความเหมาะสม **การช่วยเหลือ** เพื่อช่วยให้นายจ้างและลูกจ้างมีความรู้และเข้าใจความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และนำข้อกฎหมายไปสู่การปฏิบัติ และ**การศึกษาข้อเท็จจริง** เพื่อรวบรวมสถานการณ์ สภาพการทำงาน ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎหมายตลอดจนกฎ คำสั่ง ระเบียบ และมาตรฐานแรงงานต่างๆ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

การตรวจความปลอดภัยตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานในสถานประกอบกิจการ แบ่งเป็น 5 ประเภท ตามลักษณะการดำเนินงานของพนักงานตรวจความปลอดภัย คือ

7.1.1 การตรวจปกติ หมายถึง การตรวจความปลอดภัยครั้งแรกในสถานประกอบกิจการ ซึ่งยังไม่เคยผ่านการตรวจความปลอดภัยในการทำงานมาก่อน หรือเป็นสถานประกอบกิจการที่เคยผ่านการตรวจ และการดำเนินการของเจ้าหน้าที่สิ้นสุดลงแล้ว โดยมีลักษณะการตรวจเพื่อให้สถานประกอบกิจการนั้นปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งมีใช้การตรวจตามคำร้อง ตรวจติดตามผล ตรวจอุบัติเหตุ หรือตรวจพิเศษ

7.1.2 การตรวจตามคำร้อง หมายถึง การตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการเมื่อมีคำร้องเรียนว่านายจ้างหรือสถานประกอบกิจการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน

7.1.3 การตรวจติดตามผล หมายถึง การตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการอย่างต่อเนื่องจากการตรวจปกติ ตรวจตามคำร้อง ตรวจอุบัติเหตุ หรือตรวจพิเศษ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติของสถานประกอบกิจการในการปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน ตามคำสั่ง หรือคำแนะนำของเจ้าพนักงานตรวจความปลอดภัย ซึ่งการตรวจติดตามผลสามารถมีได้มากกว่า 1 ครั้ง

7.1.4 การตรวจอุบัติเหตุ หมายถึง การตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการเมื่อมีเหตุการณ์ผิดปกติหรือเกิดอุบัติเหตุขึ้นในสถานประกอบกิจการแห่งนั้น

7.1.5 การตรวจพิเศษ หมายถึง การตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการในกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นการตรวจเฉพาะเรื่อง หรือเป็นการตรวจตามโครงการ เพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการมีการปฏิบัติด้านความปลอดภัยในการทำงาน

การแสดงผลการตรวจ หมายถึง การระบุผลการตรวจความปลอดภัยของพนักงานตรวจความปลอดภัย ภายหลังจากดำเนินการตรวจในสถานประกอบกิจการแล้ว โดยแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. **ถูกต้อง** หมายถึง ผลของการตรวจเมื่อพนักงานตรวจความปลอดภัยเข้าไปในสถานประกอบกิจการ หรือสำนักงานของนายจ้าง เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของลูกจ้าง และพบว่าสถานประกอบกิจการนั้นปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน

2. **ไม่ถูกต้อง** หมายถึง ผลของการตรวจเมื่อพนักงานตรวจความปลอดภัยเข้าไปในสถานประกอบกิจการ หรือสำนักงานของนายจ้าง เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของลูกจ้าง และพบว่าสถานประกอบกิจการนั้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน

3. **ไม่เกี่ยวข้อง** หมายถึง ผลของการตรวจเมื่อพนักงานตรวจความปลอดภัยเข้าไปในสถานประกอบกิจการ หรือสำนักงานของนายจ้าง เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของผู้จ้าง และพบว่าสถานประกอบกิจการ หรือสำนักงานของนายจ้างอยู่นอกเหนือหรือไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน

สถิติการตรวจความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

ในปี 2554 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน 17,039 แห่ง รวม 18,946 ครั้ง ซึ่งครอบคลุมลูกจ้างจำนวนทั้งสิ้น 1,526,448 คน ในจำนวนนี้เป็นลูกจ้างที่ปฏิบัติงานฝ่ายผลิต 223,503 คน จากผลการตรวจ พบว่าสถานประกอบกิจการมีการปฏิบัติถูกต้องจำนวน 15,230 แห่ง (ร้อยละ 89.39 ครอบคลุมลูกจ้างจำนวน 1,316,677 คน) และสถานประกอบการที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำนวน 1,809 แห่ง

จากผลการตรวจดังกล่าว เจ้าพนักงานตรวจฯ ได้ดำเนินการให้ข้อแนะนำ จำนวน 2,097 แห่ง ออกคำสั่งให้ส่งเอกสารเพิ่มเติม 7 แห่ง ออกหนังสือเชิญพบ 22 แห่ง ออกคำสั่งให้ปฏิบัติ 34 แห่ง ให้หยุดการใช้เครื่องจักร 0 แห่ง และรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดี 75 แห่ง

7.2 หน่วยงานรับผิดชอบการตรวจและบังคับใช้กฎหมาย

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีหน่วยงานรับผิดชอบการตรวจความปลอดภัยและบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ดังนี้

7.2.1 ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)

7.2.1.1 สำนักงานความปลอดภัยแรงงาน มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดและพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พัฒนาระบบคุ้มครองความปลอดภัย มาตรการและวิธีปฏิบัติด้านการตรวจความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งรวมถึงการกำหนดรูปแบบและวิธีการตรวจความปลอดภัยในการทำงานให้แก่หน่วยปฏิบัติ ได้แก่ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด กลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่ และศูนย์ความปลอดภัยแรงงานพื้นที่ ตลอดจนกำกับ ดูแลนายจ้างและลูกจ้างให้ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะเชิงเทคนิควิชาการและการตรวจและบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด กลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่ และศูนย์ความปลอดภัยแรงงานพื้นที่

7.2.1.2 กลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ตรวจและบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยทำการตรวจและบังคับใช้กฎหมายในลักษณะเบื้องต้นตามแบบและเกณฑ์ชี้วัดที่กำหนดไว้ กลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่ มีจำนวนทั้งสิ้น 10 พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร

7.2.2 ส่วนภูมิภาค

7.2.2.1 ศูนย์ความปลอดภัยแรงงานพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ตรวจความปลอดภัยเชิงเทคนิคและตรวจ/บังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งวิเคราะห์อุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน และสนับสนุนสถานประกอบกิจการในการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ศูนย์ความปลอดภัยแรงงานพื้นที่ มีจำนวนทั้งสิ้น 12 พื้นที่ทั่วประเทศ

7.2.2.2 สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตรวจและ บังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานในเขตพื้นที่จังหวัดนั้นๆ โดยทำการตรวจและบังคับใช้กฎหมายในลักษณะ เบื้องต้นตามแบบและเกณฑ์ชี้วัดที่กำหนดไว้ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 76 จังหวัด

7.3 จำนวนพนักงานตรวจแรงงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

พนักงานตรวจแรงงานที่มีคุณสมบัติเป็นพนักงานตรวจความปลอดภัยตามพระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ทำหน้าที่ตรวจความปลอดภัยในการทำงาน ตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน มีจำนวน 486 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2555)

7.4 การอบรมเจ้าหน้าที่ตรวจความปลอดภัย

เพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานได้มีความรู้พื้นฐานด้านเทคนิควิชาการที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน และเพียงพอ ตลอดจนสามารถตรวจความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงมี โครงการอบรมพนักงานตรวจแรงงานขั้นพื้นฐาน ให้กับพนักงานตรวจแรงงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมี วัตถุประสงค์ให้พนักงานตรวจแรงงานได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยและอาชีวอนามัย สามารถตรวจ ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการให้เกิดความปลอดภัย และอาชีวอนามัย และเป็นการเสริมสร้างทัศนคติด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยที่ดีให้แก่พนักงานตรวจแรงงาน หลักสูตรในปัจจุบันมีระยะ เวลาการอบรม 15 วัน โดยจัดการอบรมปีละ 2 รุ่นๆ ละ 20 คน

การอบรมประกอบด้วยภาคทฤษฎี การฝึกปฏิบัติการตรวจสอบสถานประกอบกิจการ และประเมินผล ผู้เข้ารับการอบรม โดยผู้ผ่านการอบรมจะได้รับวุฒิบัตร ปัจจุบันมีพนักงานตรวจแรงงานผ่านการอบรมตามหลักสูตร ดังกล่าวแล้ว จำนวน 33 รุ่น รวม 501 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2555)

7.5 บทลงโทษ

สถานประกอบกิจการหรือนายจ้างที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 400,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

8. การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยตามกฎหมายกำหนด

หลักสูตรการฝึกอบรมที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกำหนดตามกฎหมาย ประกอบด้วย

- 1) หลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน
- 2) หลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร
- 3) หลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค
- 4) หลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิคขั้นสูง
- 5) หลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ
- 6) หลักสูตรการฝึกอบรมคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 7) หลักสูตรการฝึกอบรมหัวหน้าหน่วยงานความปลอดภัย
- 8) หลักสูตรฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้น
- 9) หลักสูตรฝึกอบรมการฝึกซ้อมดับเพลิง และหนีไฟ
- 10) หลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศสำหรับผู้อนุญาต
- 11) หลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศสำหรับผู้ควบคุมงาน
- 12) หลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศสำหรับผู้ช่วยเหลือ
- 13) หลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

9. การศึกษาวิจัยด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาครัฐ และสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เปิดสอนหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบและวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาวิจัยเพื่อการบ่งชี้ สืบค้นปัญหาด้านความปลอดภัยฯ ในประเทศ และเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการพัฒนา เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในภาครัฐ หน่วยงานหลักที่ดำเนินงานศึกษาวิจัยด้านความปลอดภัยฯ ในปัจจุบันได้แก่ สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค (เดิมคือ กองอาชีวอนามัย กรมอนามัย) และสำนักความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (เดิมดำเนินงานวิจัยในส่วนของสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน) โดยได้มีการดำเนินงานศึกษาวิจัยจำนวนหลายโครงการ เพื่อมุ่งเน้นพัฒนางานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของประเทศไทย

ในส่วนของหน่วยงานภายใต้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้มีการลดและชะลอการดำเนินงานด้านศึกษาวิจัยด้านความปลอดภัยฯ ในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการของกรมฯ โดยควบรวมสถาบันความปลอดภัยในการทำงานและกองตรวจความปลอดภัย และจัดตั้งเป็นสำนักความปลอดภัยแรงงาน และมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและกลยุทธ์การบริหารงานความปลอดภัยฯ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการส่งเสริมความปลอดภัยในรูปแบบของการจัดฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นหลัก กอปรกับข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้ในงานวิจัย ทำให้งานศึกษาวิจัยในด้านนี้มีบทบาทน้อยลงในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ภายใต้พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับของกระทรวงแรงงาน สถาบันดังกล่าวจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นภายในปี พ.ศ. 2555 เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการทางด้านความปลอดภัยฯ รวมทั้งการดำเนินงานศึกษาวิจัยและพัฒนาในด้านความปลอดภัยฯ จึงเป็นที่คาดหวังว่างานด้านศึกษาวิจัยจะเริ่มกลับมา มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน และมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ภายหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมความปลอดภัยฯ และได้ดำเนินงานจนเกิดความอยู่ตัวได้ระยะหนึ่งแล้ว

10. การรณรงค์ส่งเสริมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

การรณรงค์ส่งเสริมด้านความปลอดภัยในการทำงานที่ดำเนินการโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่สำคัญมีดังนี้

10.1 การจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงานแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดงานเป็นศูนย์รวมทางวิชาการ การสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ส่งเสริมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในผู้ปฏิบัติงาน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ได้มีการจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงานแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ขึ้นระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน พ.ศ. 2529 และได้มีการจัดงานดังกล่าวเรื่อยมาเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2543 คณะกรรมการจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงาน เห็นควรให้มีการจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงานส่วนภูมิภาค 5 ภาค ได้แก่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ เพื่อให้มีการขยายผลโดยนำความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางด้านความปลอดภัยฯ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งได้หมุนเวียนจัดงานในจังหวัดต่างๆ ของทั้ง 5 ภูมิภาค เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา

10.2 การประกวดสถานประกอบกิจการดีเด่นด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ได้ดำเนินการเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2529 โดยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดงานสัปดาห์ความปลอดภัยในการทำงานแห่งชาติ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดการประกวดสถานประกอบกิจการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีดังนี้

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการมีระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยฯ ของสถานประกอบกิจการที่ดี ได้มาตรฐานและเป็นระบบ
- ผลักดันให้สถานประกอบกิจการมีการพัฒนาและดำเนินงานด้านความปลอดภัยฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดการประสบอันตรายจากการทำงานและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

10.3 โครงการรณรงค์ลดสถิติการประสบอันตรายให้เป็นศูนย์ (Zero Accident Campaign)

เป็นโครงการที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบกิจการดำเนินงานบริการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จนสามารถลดสถิติการประสบอันตรายที่ไม่ถึงขั้นหยุดงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยสถานประกอบกิจการที่ดำเนินการบรรลุผลตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับการประกาศเกียรติคุณ เป็นโล่รางวัลจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ดังนี้

- 1) โฉรงวัลระดับทอง คือ ไม่มีการประสบอุบัติเหตุถึงขั้นหยุดงานต่อเนื่อง ตั้งแต่ 10,000,000 ชั่วโมงการทำงานขึ้นไป
- 2) โฉรงวัลระดับเงิน คือ ไม่มีการประสบอุบัติเหตุถึงขั้นหยุดงานต่อเนื่อง ตั้งแต่ 3,000,000 - 9,999,999 ชั่วโมงการทำงาน
- 3) โฉรงวัลระดับทองแดง คือ ไม่มีการประสบอุบัติเหตุถึงขั้นหยุดงานต่อเนื่อง ตั้งแต่ 1,000,000 - 2,999,999 ชั่วโมงการทำงาน
- 4) โฉรงวัลระดับต้น คือ ไม่มีการประสบอุบัติเหตุถึงขั้นหยุดงานต่อเนื่องในรอบปีที่ผ่านมา โดยไม่ค้ำนึ่งถึงชั่วโมงการทำงานสะสม

ทั้งนี้ มีสถานประกอบการที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณตามโครงการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2554

มากกว่า 1,000 แห่ง

11. ระบบสารสนเทศด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ในการทำงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ให้ความสำคัญในการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อช่วยในการเผยแพร่และพัฒนางานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยในปัจจุบัน มีการเผยแพร่ในหลายรูปแบบและช่องทาง ได้แก่

11.1 สื่อสิ่งพิมพ์

เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้รับข้อมูลข่าวสารในหลายระดับ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการเผยแพร่จึงแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น

- ข่าวสารความปลอดภัย (OSH Newsletter) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของแวดวงความปลอดภัยในการทำงาน
- เอกสารความปลอดภัย เป็นสิ่งพิมพ์ลักษณะแผ่นเดียวที่ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะหรือข้อปฏิบัติ ในเรื่องต่างๆ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย
- หนังสือคู่มือ/แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย เป็นเอกสารข้อมูลวิชาการในหัวข้อต่างๆ ที่มีรายละเอียดสำหรับใช้อ้างอิงเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน
- โปสเตอร์ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย รวมทั้งชุดจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้อง

11.2 เว็บไซต์

เว็บไซต์ด้านความปลอดภัยในการทำงาน (www.oshthai.org) ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวมข้อมูลด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่

- กฎหมายแรงงานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ข้อมูลวิชาการด้านความปลอดภัยฯ รายงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการโดย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- กรณีศึกษา/สอบสวนอุบัติเหตุในการทำงาน ที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- รายชื่อหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนฝึกอบรมหลักสูตรที่กำหนดตามกฎหมายความปลอดภัยฯ เช่น หลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น
- เครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน (ASEAN-OSHNET) ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลการดำเนินงานของเครือข่ายฯ และการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ด้านความปลอดภัย และอาชีวอนามัยของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศในอาเซียน

- ข้อมูลสถิติการประสบอันตราย สถิติอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของลูกจ้าง
- เอกสารข้อมูล แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องทางกฎหมาย รวมทั้งสื่อความปลอดภัยฯ บางส่วนที่สามารถดาวน์โหลดไปใช้ได้ทันที
- กระดานสนทนา สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล ตอบข้อซักถามด้านความปลอดภัยฯ

11.3 สื่อรูปแบบอื่นๆ

ได้แก่ สื่อวีดิทัศน์ แอนิเมชัน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน เน้นการปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานในอนาคต

12. ความร่วมมือด้านต่างประเทศ (เครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน)

12.1 ความเป็นมาของเครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน

กลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ ประเทศเนกาการาบรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐเวียดนาม สาธารณรัฐพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศไทย ได้ร่วมกันจัดตั้งเครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน (ASEAN-OSHNET) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2542 ตามความเห็นชอบของที่ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปีของเครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 28–30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 โดยมีคณะกรรมการ บริหารเครือข่ายฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกจะมีการประชุมเพื่อประสานการดำเนินงานของเครือข่ายฯ เป็นประจำทุกปี โดยหมุนเวียนให้ประเทศสมาชิกผลัดกันเป็นเจ้าภาพการจัดประชุม และมีฝ่ายเลขานุการเครือข่ายฯ เป็นผู้ประสานงาน โดยหมุนเวียนให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติหน้าที่คราวละ 3 ปี

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน

- 1) เพื่อเพิ่มความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของศูนย์/สถาบันด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศสมาชิก
- 2) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์/สถาบัน ในการส่งเสริมการฝึกอบรมและการวิจัยด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศสมาชิก
- 3) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ และการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยระหว่างประเทศสมาชิก
- 4) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและก่อให้เกิดเอกภาพของมาตรฐานและแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในขณะนั้นได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543 ให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นสมาชิกเครือข่ายฯ ดังกล่าว โดยมอบหมายให้อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารเครือข่ายฯ และให้สถาบันความปลอดภัยในการทำงานในขณะนั้น (ปัจจุบันคือ สำนักความปลอดภัยแรงงาน) เป็นศูนย์ประสานงานด้านสารสนเทศของเครือข่ายฯ

12.2 ภารกิจหลักของเครือข่ายความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของอาเซียน

การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
ด้านสารสนเทศ	ประเทศไทย
ด้านการฝึกอบรม	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
ด้านการวิจัย	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
ด้านมาตรฐานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย	ประเทศมาเลเซีย
ด้านการตรวจความปลอดภัย	สาธารณรัฐสิงคโปร์
ด้านกรอบการดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยระดับชาติ	สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก และแรงงานนอกระบบ	ราชอาณาจักรกัมพูชา

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ผู้อำนวยการสำนักความปลอดภัยแรงงาน

ผู้เรียบเรียง

กลุ่มงานยุทธศาสตร์ความปลอดภัยแรงงาน
สำนักความปลอดภัยแรงงาน